

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Szobotica, SZOMBAT 1923. augusztus 25.

229. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lelbach-palota)

Lecke

az alkotmánytanból

A tegnapi postával a Bácsme gyei Napló szerkesztősége levelet kapott a szubotici „Sándor király” lovaregylettől. A levél tartalma a sport rovatba kíváncsított, de a levél nyomtatott fejével foglalkoznunk kell ezen a helyen is. A szubotici „Sándor király” lovaregyletnek tagjai majdnem kivétel nélkül aktív tagjai a hadsereg tisztikarának. Reájuk, vitézségükre, önfeláldozásukra van bízva a végső megpróbáltatások idején az állam élete és jövője. A szubotici „Sándor király” lovaregyletnek azonban vannak magyar nemzetiségű tagjai is s a lovaregylet uri vezetősége úgy gondolta, hogy a fiatal király nevét címében magában foglaló egyesület nem vét sem a lojalitás, sem a nemzeti érzés, sem a felső uralkodónak kijáró alattvalói tisztelet ellen, ha nyomtatványában az egyesület nevét magyar nyelven is feltünteti.

Jó érzéssel forgattuk kezünkbe a levélpapírt. Tegnap még nem is gondoltunk arra, hogy az SHS. királyság lótenyésztésének ügye mennyit köszönhet a vajdasági magyar földesuraknak, akik nemcsak passzióval s pompás hozzáértéssel, páratlan áldozatkészséggel foglalkoznak a lótenyésztéssel. Lelbach Gyulának a lovai csak ott nem első, ahol nem futnak. Számítsák ki a közgazdászok, hogy a magyar urak passziója mennyit használt és mennyit fog még használni az SHS. királyság gazdasági kulturájának. Mi úgy látjuk, az igazságot hirdető Sándor király nevének szepőlőten presztizsét feltűző lovaregylet csak uri gondolkodásának adta bizonyosságát, amikor levélpapírjáról nem parancsolta le a magyar szöveget.

A lovaregylet azonban nemcsak leveleket ír, hanem plakátot is ragasztgat. S amíg a leveleket urak uraknak írják, a plakátot mindenki olvassa. A plakát kétszövegű, az államnyelvű szöveg mellett ott van a magyar fordítás is. A levél csak jó hatást keltett, a plakát már fölháborodást. Ma reggelre lekapták a hirdető oszlopokról a Sándor király nevét viselő s majdnem kizárólag katonatisztekkel álló egyesület plakátját. Akinek kedve van, járjon utána, hogy ez miért történt. Azért-e, mert az államnyelv mellett ott volt a magyar szöveg is, vagy azért-e, mert az államnyelvű szöveget nem ciril betűkkel nyomtatták ki.

Az a nemzedék, amelyik most fölháborodik és cselekszik, amelyik nem harctéren, nem műhelyben, nem az eke mellett akarja szolgálni a hazát, hanem kávé-

házakban, uccasarkokon és kocsmákban az a nemzedék a mai zavaros időkben — s ha csak az idők volnának zavarosak! — nem részesülhet a nemessé nevelő továbbképzésben. Pedig milyen hasznos lenne, hogy mást ne említsünk, hogy az elemi iskolák ötödik és hatodik osztálya számára készült és approbált alkotmánytanból egy-két fejezetet elébük tárnánk.

Az elemi iskolai tankönyvekből meg lehetne tanulni, hogy a törvény örei az állami és közigazgatási hatóságok. A rendőrségnek az a kötelessége, hogy minden bűncselekményt földerítsen, akár egyesek, akár az állami közösség ellen irányul is az. Aki hatósági megbízás nélkül hatósági jogokat gyakorol, az a közhatóságokat általában, a rendészeti és igazságszolgáltatási hatóságokat pedig különösen hozzá nemértéssel s hivatali teendőinek elhanyagolásával vádolja meg. Minden anarchia a közhatóságok tekinté-

lyének lejáratásával kezdődik. Aki hozzá nem értéssel és hanyagsággal vádolja a hatóságokat, az mindent megtesz a hatósági tekintély lejáratása érdekében. Aki tehát kávéházban és uccasarkokon a hazát akarja megvédeni s hazafiasnak hitt felháborodásának akar engedelmeskedni, az hazafiatlan cselekedetet visz véghez. Mert a nemzeti erők kifejtésének útja nem az anarchián vezet keresztül. A király a törvényhozásnak és kormányzatnak: az egész államhatalomnak legfőbb tényezője. Kivételes tisztelet veszi körül személyét és kivételes jogi helyzet teszi törvényes kötelességgé ezt a tiszteletet, mert benne a nemzet a maga szuverenitásának méltóságát övezi nagy tisztelettel.

Aki a király nevét levakarja, tiszteletlenséget követ el a király személye s a nemzeti szuverenitás ellen.

Tudták-e ezt, gondolták-e erre a magyar betű gyűlölői?

Szakadás készül a klerikális-párt és Radics között

Radics külföldi útjával és az ellene teendő intézkedésekkel kapcsolatosan a beogradi kormányzat szükségesnek tartotta, hogy valamennyi miniszter visszatérjen Beogradba s részt vegyen a szombat délelőttre összehívott minisztertanácson, amelyen a végleges állásfoglalásra határozza el magát a kormány s az elhatározó intézkedéseket fogja megtenni. *Miletics Szlavkó* egészségügyi miniszter már visszaérkezett Beogradba, szombatra várják *Nincics* külügyminiszter megérkezését s a legközelebbi napokra *Trifkovic* és *Trifunovic* miniszterek hazatérését. Így az egész kormány együtt lesz, csak *Pasics* miniszterelnök fog hiányozni, aki előreláthatólag csak szeptember közepén tér vissza külföldi pihenőjéről.

Beogradi politikai körökben valószínűnek tartják, hogy *Nincics* külügyminiszter magával hozza *Pasics* miniszterelnök állásfoglalását és az általa óhajtott intézkedések tervezetét s így a horvát kérdésben ismeretes lesz a kormány tagjai előtt a kormányelnök nyilatkozata.

*Jankovic Velizár*nak, a miniszterelnök helyettesének a horvát kérdésben tett s a *Bácsme gyei Napló* tegnapi számában közölt nyilatkozatát úgy tekintik politikai körökben, mint a kormánynak hivatalos álláspontját, miután a nyilatkozat tartalmát minisztertanács approbálta s annak megszövegezését is a minisztertanács hagyta helyben.

A kormány nyilvánvalóan az a szándék vezet, hogy az ország közvéleményét megnyugtassa azokkal az izgalomokkal szemben, melyeket Radics külföldi akciójáról szóló hírek okoznak. Az ellenzéki pártok máris igyekeznek a kormány ellen kihasználni, azt állítván, hogy teljesen fölösleges volt ez a kormánynyilatkozat, semmi szükség sem volt arra, hogy Radics külföldi útjának eredményéről a kormány értesítse az országot s ezáltal Radics külföldi akciójának a kormány csináljon itt benn propagandát. Azt mondják egyébként, hogy a kormánynyilatkozat inkább a horvátoknak szólt, mert Beogradban a nem politikai közvélemény nem is érdeklődik Radics külföldi útja felől.

A kormány-nyilatkozat óta a Radics-párt ellen nem történt semmi. Ebben a kérdésben valószínűleg csak a szombati minisztertanács határoz.

A klerikális-párt vezetésének határozata

Bizonyosnak látszik, hogy a horvát kérdés fogja az egész őszi politikai kampányra rányomni bélyegét. A föderalista blokkban nagy kavargást idézett elő Radics külföldi akciója. A muzulmánok elhatározása még nem ismeretes, mivel még nem fejezték be tanácskozásukat erről a kérdéssel. Viszont ljubljanai jelentések szerint a klerikális-párt vezetőségi ülésén elhatározták a Radics-párttal való szakítást.

A „Vreme” jelentése szerint ezen a nagyfontosságú ülésen résztvevő a külföldről hazaérkezett dr. *Korosec*, valamint *Kukovec*, *Remet*, dr. *Brejcs* és *Smodelj*. *Kukovec* referált a *Jankovic* miniszterelnökkel folytatott tárgyalásairól, amit a párt vezetősége tudomásul vett, majd jóváhagyta a képviselői klubnak azt a lépését, hogy hivatalosan megszakította az összeköttetést a horvát köztársasági parasztpárttal a zagrebi jegyzőkönyvnek a klerikálisok előzetes hozzájárulása nélkül való közzététele miatt. Vasárnap különben a klerikális képviselői klub ljubljanában ülést tart, amelyen határozni fog Radics külföldi utazása és akciója ügyében.

A radikális forrásból származó értesülést egyelőre fenntartással kell fogadni, mert azt ljubljanából még nem erősítették meg.

Nem simultak el a radikális-párt ellentétei

A radikális párt körében a parlament nyári szünete előtt tudvalevőleg súlyos ellentétek merültek fel. Ezeket az ellentéteket a nyári szünet csak elodázta, de nem oldotta meg.

A Beogradba visszaérkező radikális képviselők hangulatából ítélve az ellentétek még ma is ugyanolyan élesek, mint voltak. Különösen sok panasz hangzik el a kormány egyes tagjainak működése ellen. Arra lehet számítani, hogy a kormány rekonstrukciójának ideiglenesen elintézt kérdése az ősszel ismét napirendre fog kerülni és *Pasics* miniszterelnöknek súlyos nehézségeket fog okozni a pártbeli ellenzék leszerelése.

Egyébként a radikális párt hangulata a parlament további munkáját illetőleg bizakodó és a demokratákkal való koalíció gondolatát a párt mereven elutasítja, különösen a községi választásokon aratott győzelem után.

Dr. Peles Dusán az új szociálpolitikai miniszter

Beogradból jelentik: Sándor király pénteken aláírta az ukázt, amelyben dr. *Peles Dusán* képviselőt, a parlament volt ideiglenes elnökét, szociálpolitikai miniszterre nevezi ki. Az új miniszter szombaton leteszi az esküt és átveszi a miniszterium vezetését *Pérics Mirko* igazságügyminisztertől, a szociálpolitika miniszterium eddigi ideiglenes vezetőjétől.

Az új költségvetés tárgyalása

A pénzügyminiszteriumban — mint Beogradból jelentik — állandó tanácskozások folynak a jövő évi költségvetésről, amely tárgyalásokon *Sztojadinovic* pénzügyminiszter is részt vesz. Az új költségvetés alapját a Kumanudj volt pénzügyminiszter által kidolgozott régi tervezet képezi.

Kereskedelmi tárgyalás Ausztriával

Új vám szerződést köt az SHS királyság

Bécsből jelentik: Mint értesülünk, Ausztria gazdasági tárgyalásai közvetlen szomszédaival, Csehszlovákiával, Magyarországgal és Jugoszláviával, amelyeknek elkészültéről a »Bácsmezei Napló« már több ízben beszámolt, küszöbön állanak. Osztrák hivatalos helyről ezekről a küszöbön álló fontos tárgyalásokról a következő tájékoztató nyilatkozatot tették:

— A Csehszlovákiával való kereskedelmi és gazdasági tárgyalások szeptember 10—15-e között fognak megindulni. A tárgyalások színe helye a prágai és bécsi kormányok megállapodása szerint Bécs lesz. A jelenleg érvényben levő csehszlovák-osztrák kereskedelmi szerződés Ausztriának Csehszlovákiában a legtöbb kedvezmény igénybevételének jogát biztosítja. A legtöbb kedvezmények joga azonban nem bír sok gyakorlati értékkel, mivel a prágai kormány a Csehszlovákiába irányuló osztrák kivitel különböző beviteli tilalmakkal és valutáris rendelkezésekkel megakadályozta.

— Ugyancsak szeptemberben kezdődnek meg a kereskedelmi tárgyalások Magyarországgal és Jugoszláviával. Az osztrák kormány ezekre a tárgyalásokra is erősen készülődik és a kereskedelmi minisztérium köriratban fordult a különböző osztrák érdekképviseletekhez, hogy a megkötendő jugoszláv és magyar szerződések ügyében közöljék javaslataikat és speciális kívánásaikat. Ausztriának Magyarországgal és Jugoszláviával is a legtöbb kedvezmény alapján volt eddig szerződése, azonban ezek a szerződések nem bírtak gyakorlati értékkel. Éppen ezért Jugoszláviával most vámtarifális szerződést fog az osztrák kormány kötni, hogy az osztrák exportőrök számára megnyissa az utat.

Az ismertetett nyilatkozat kiegészítéseképpen közölhetjük azt, hogy a beogradi kereskedelmiügyi minisz-

terium képviselője, Todorovics Mihály dr. osztályfőnök már megérkezett Bécsbe, hogy az osztrák kormányval összeköttetésbe lépjen és előkészítse a jugoszláv-osztrák kereskedelmi tárgyalásokat. Todorovics

osztályfőnök eddig már két ízben megbeszéléseket folytatott Schüller dr. osztrák kereskedelmiügyi miniszterrel és Schüller osztályfőnökkel, a kereskedelmi szerződések irányítóival.

Hibás adatok, téves feltevések alapján fosztják meg a magyarságot iskoláitól

A tények megcáfolják az iskolafosztó rendelet indokolását

A magyar középiskolákat elosztó rendeletről Stefanovics Szevetoluk államtitkár, a távollevő közoktatásügyi miniszter helyettese a »Bácsmezei Napló« beogradi munkatársának adott nyilatkozatában — mint tegnap megírtuk — azt mondotta, hogy a zsidó vallású diákoknak a magyar osztályból történt kizárása a magyar diákok érdekében történt, mert így kisebb lesz a magyar osztályok létszáma és eredményesebb lesz az oktatás. Hozzáfűzte még Stefanovics államtitkár, hogy hetven tanulóú osztályokban nem lehet eredményes tanítást végezni.

Stefanovics közoktatásügyi államtitkár tehát úgy magyarázza az új rendeletet, hogy abban nem játszottak közre politikai szempontok, hanem kizárólag a középiskolák magyar tagozatának jobb tanulmányi előmenetelét lebegtetik a közoktatásügyi kormányzat előtt, amikor az iskolafosztó rendeletet meghozta.

Stefanovics közoktatásügyi államtitkár indokolásának a »Bácsmezei Napló« munkatársa utána járt. Erdekelt a subotica gimnázium igazgatóságánál, hogy a zsidó vallású tanulók csakugyan olyan nagy létszámot jelentettek-e az egyes osztályokban, hogy az rontotta a tanulmányi előmenetelt. Megkérdeztük Borovnyák Tódor gimnáziumi igazgatótól azt is, hogy a subotica gimnázium igazgatósága kérte-e a közoktatásügyi minisztériumtól az e rendeletnek kiadását. Borovnyák igazgató kérdéseinkre a következőket mondotta:

— Az intézet magyar tagozatában az elmúlt iskolaév végén 408 tanuló volt és tíz tanár. Ez a helyzet nehéz volt az iskola magyar tagozatában az órarend megállapítását, általában káros volt pedagógiai szem-

pontból is. Ezért jelentést tettem a közoktatásügyi minisztériumnak és kértem: vagy új magyar tanárokkal, vagy más rendszabállyal segítsenek ezen az állapoton: esetleg a létszám csökkentésével. Arra vonatkozólag azonban, hogy a zsidó tanulók csak a szerb osztályokba iratkozhatnak be, nem tettem a minisztériumnak javaslatot. A minisztérium taláta legcélravezetőbbnek ezt a módot.

Megtudtuk még azt is, hogy a subotica gimnázium magyar tagozatában összesen 247 keresztény és 201 zsidó tanuló járt az elmúlt tanévben. Ez a szám az egyes osztályokban úgy oszlott meg, hogy ez maga is döntő bizonyíték amellett, hogy a zsidó tanulók jelenléte nem ronthatta az intézetben a tanulmányi eredményeket. Így például a magyar tagozat IV. osztályában — ahol két parallel osztályban folyt a tanítás — összesen 22 keresztény és 40 zsidó tanuló volt beiratkozva, tehát két osztályban mindössze hatvan két növendék járt. Az V. osztályban 12 keresztény és 27 zsidó, a VII. osztályban pedig 12 keresztény és 15 zsidó tanuló volt, tehát egy-egy osztályban a tanulók létszáma még a harmincon is alul maradt. Az ilyen osztálylétszám egyáltalán nem szokatlan, sőt ennél lényegesen magasabb létszámot mutat fel mindenütt a középiskolák statisztikája. Szó sem lehet tehát arról, hogy az új miniszteri rendeletet tanulmányi érdekből adták ki.

De figyelemreméltó az is, hogy amíg a subotica gimnázium magyar tagozatában az elmúlt iskolaévben 408 tanuló iratkozott be, addig a szerb tagozatban 518 növendék volt, tehát száznál is több, mint a magyar tagozatban, viszont a szerb tagozatban sem áll aránylag több tanár ren-

delkezésre, mint a magyar osztályokban. Tehát a tanárhiányra sem lehet hivatkozni és így súlyosan tévedett a subotica gimnázium igazgatósága is. Sőt a tanárhiány csak most fog igazán beállni — a szerb tagozaton, ha a zsidó tanulók is a szerb osztályokba iratkoznak be és az így előálló nagy létszámmal kezdés csakugyan ronthatja a szerb osztályok tanulmányi eredményeit. Ha pedig a nagyobb létszámú szerb osztályokban a tanulmányi előmenetel nem követelte meg a mesterséges csökkentést, nem követelhetette az meg a kisebb létszámú magyar osztályokban sem, ahol a tanulmányi előmenetel általában jobb volt, mint a szerb osztályokban.

A subotica gimnázium magyar osztályában a zsidó tanulók kiküszöbölése után olyan alacsony létszám marad, hogy bizonytalanná válik a magyar osztályoknak megnyitása. A törvény értelmében ugyan még abban az esetben is fenn kellene tartani a magyar osztályokat további három éven át, ha nem is volna meg az előírt létszám. A subotica gimnáziumban meg is tartják a beiratásokat a magyar osztályok részére, ezután azonban az intézet igazgatósága jelentést tesz a beiratások eredményéről a közoktatásügyi minisztériumnak, amely csak ezután fog dönteni arról, hogy a kislétszámú magyar osztályokat tartassák-e.

Erre vezet a közoktatásügyi minisztérium új rendelete, amelyet úgy akarnak feltüntetni, mintha az a magyar diákok tanulmányi érdekeit szolgálná. Ugy ez az érvelés, mint a subotica gimnázium igazgatójának a tanárhiányra való hivatkozása arra sem alkalmas, hogy az igaz okokról elterelje a figyelmet. A tanárhiányon — ha az fennállna is — úgy is lehetett volna segíteni, hogy az ok nélkül megszüntetett sombori magyar gimnázium tanárainak egy részét helyezték volna Suboticára és ugyanígy nem állanak meg azok az érvek sem, amelyekkel a közoktatásügyi miniszter helyettese a sombori magyar gimnázium megszüntetésének és az egész új iskolafosztó rendeletnek szükségességét indokolni akarja. A subotica gimnázium szerb tagozatán sem volt az elmúlt tanévben jobb a tanulmányi előmenetel, mint a magyar tagozaton és

Souvenir d'aout

Irtá: Szenteleky Kornél

Napokon át esett az eső, tompa, lucskos, vigasztalan szürkeség omlott széjjel a völgybe, mint hervatag hölgy lelkében a hangtalan busongás, a vastag lábszárú asszonyok magasra emelték szoknyájukat, ha a nagyvendéglőbe igyekeztek ebédelni vacsoraidőben, a kecskeszakállas fürdőorvos pedig felhajtotta körgalériájának csuklyáját, amint az a turista-árjegyzékekben látható. Olykorán látogatott el az este, a nedves, enyvszínű sötétség, mintha fanyar, podagrás öregúr ágyát készülné megvetni, aki nem kedveli már a hosszas vacsorákat, a társaságot, az anekdotázást vagy a magányos estvéli pipaszó és vörösbör barátságát. Unalmában és elkésredésében őt sóskiflit eitem meg uzsonnára a habos kávé mellé, az újságokban mindig elolvastam az apróhirdetéseket meg a meteorológiai intézet sürgönyprognózisát és halálisan beleszerettem egy szivarbarna hajzatú kisasszonyba. A kurszalónban a legdivatosabb zenedarabok a Strauss-keringők voltak, néha ugyan eljátszották a Lysistrata egyes részleteit, azután egy nagylábu bécsi leányzó hegedűjével és Glück menüettjeivel szerepelt, mégis sokan bosszankodtak és panaszkodtak, hogy fejletlen a zenei élet és hogy a hibásfogu zongora felső tete már hiának is beillik. A maka-

csul csuf idő szobafogságra, csendes szórakozásokra, beszélgetésekre és zsémbeskedésre ítélte a nyaralókat, az ezredesek keménykacaju katonatársaságban lansquenét-játszótak az egyik sarokban. B.-nének, a fehérnyakú pesti asszonynak hevesen udvarolt a lapidóru szolgabíró, Sándor bácsi, a bácsmezei földesúr pedig vadászhatóságát mesélt három paradicsomarcu öreg urnak és falhajás forráit bort ivott hőstetteihez.

Fájdalmasan, végtelen türelemmel csurgott, kopogott le a víz a Nagyszálló lyukas ereséről, mint kellemetlen beteg nyöszörgése, az étterem ablakaira hamvas pára lehelődött, az egyik felső ablaktáblát többszörösen megrázta az esőgyöngyös szél, de azért a hibás reteszt senkinek sem jutott eszébe kijavítani. Szivaleczky ur, a császárszakállas bértő némi elégedetlenséggel és magyartalan hangszullyal kiáltott fel, ha a terrazon ázó asztalait és a fősétány barátságatlan, esőgyűrűs pocsolóit szemlélte az étterem ablaka mögött:

— Vége már a szezonnak, kérem alásan...

Valéria halk fájdalommal vallotta be, hogy holnapután komolyan elutaznak. Az István-napi mulatságból már úgy se lesz semmi, édesanyjára, aki már tíz fürdővel többet vett, mint amennyit az orvos előírt, nyomasztólag hat a lucskos időjárás, nemsokára az iskolák is elkezdődnek és ötödikén már az in-

tézetben kell lennie... vacsoránál üresen maradt néhány asztal és a molett, halovány pesti hölgy asztalán pöfegő rózsacsokor felezte, hogy ő is elindult a hónap reggeli vonattal — a fürdővendégek lassanként elszökdöstek, mint öregedő dáma mellől a táncos gavallérok. Csúpan a bécsi hölgy hegedűt szívós kitartással és Sándor bácsi sem fogott ki kalandos körvadászatokból, vaddisznótörténetekből és mulatságos kacalesekből. Az érkező nyaralók névsora már csak egy-két sorra szorított, a másodemeleti szobák lassanként fakók nélkül maradtak, Flórián, a zöldkötényes bársozga sánda tekintettel rakta kocsira a bőröndöket és illő borraival ellenében szerencsés utat is kívánt a távozóknak.

A kanyargós hegyi ösvényeken senki sem járt, az sziklák kilátók felé nem indultak szatyorral, szöges cipővel és pörge tiroli kalappal ellátott kirándulók. Hűvös, barátságatlan volt az idő, mint gyomorbaajos nyugdíjas kedélye. Fagyaltot már nem csináltak a kávéházban, mert úgy se rendelt volna senki sem, a nagybögös többször döngött a kevés borraival miatt és az a hír terjedt el, hogy a köszvényes báróné befűtetett szobájában. A fehérnyakú, kacérszemű pesti asszony szerenádát kapott az utolsó éjjel és másnapra kissé kedvesebb lett az idő, voltak, akik felöltö nélkül is ki-merészkedtek, sőt úgy tapasztaltam, hogy a kopasz nagybögös is keve-

sebb szigorúsággal és elégedetlenséggel kezeli hangszereit. Ezen az estén Valéria majdnem könnyekre fakadt, mikor együttlétünkről, az elröppent szép napokról, közös alkotmányi sétákról, titkos ígéreteinkről és a válás kegyetlenségéről beszéltem a kurszalón tüköralatti panlágán. Utolsó este volt, az ezredesné hahótázva cigarettázott, a bécsi lány talán szebben hegedült, mint más-különben a szél nem kopogott az étterem rozoga ablakán. Szivaleczky ur merev udvariassággal forgolódott asztalunk körül, mintha az utrakészülők emlékeztetőbe kellemes képmását akarta volna elhelyezni.

Másnap csakugyan elutazott Valéria. Kikísértem őket az állomásra, kötelező rózsacsokorral, száraz torokkal és nehéz, szorongó ifju szivemmel. Tiszta, teltszínű augusztusi nap volt, a hegyoldalak frissen, komolyan, kékesen zöldeltek a hosszszas eső, a hideg, párás éjszakák után, mint könnyekben megmosott reménységek. A nap kiméletesen szurkálta át a felhők porszínű rongyait, a bükkfaleveleken felcsillant az eső vibráló csöppje, a lomha, kővér kocsli bekezdőyögött a zavaros tócsákba, a sárpettyek ilyenkor ijedten ugrottak fel és a vén tót kocsis dömpögve csapkodta göthős lovait, mintha ők lennének okozói a gondozatlan utnak, a kevés burgonyának meg a sors egyéb igazságtalanságainak, melyek akkortájt az öreg kocsis mérges kedélyét bosszantották.

a *Stefanovics* államtitkár által hangsúlyozott hetven tanulóju osztályokról a subotici gimnáziumban egyáltalán nem tudnak.

Mindezekre a hivatalos adatokra és tényekre bizonyára rá fog mutatni a Magyar Párt is abban az akcióban, amit az iskolafosztó rendelet ellen indít.

A kissztapári Fernbach-birtok pusztulása

A falubeli gazdák széthordták az épületeket és a padokat

Az agrárreform által teremtett gazdátlan gazdálkodás iskolapéldája ismétlődött meg ez évben a közel hatszázholdas kissztapári Fernbach-birtokon, amelyet mindenki által ismert »ismeretlen tettesek« elpusztítottak, gazdasági épületeit lerombolták, régi parkjának értékes fáit kivágták, — míg a birtok tulajdonosa mindaddig semmi hasznát sem tudta birtokának élvezni.

Mint Somborból jelentik, *Konyovics* József dr. sombori ügyvéd a múlt évben vásárolta meg az 590 holdas kissztapári Fernbach-mintagazdaságot kastéllyal, parkkal és gazdasági épületekkel együtt. A birtok azonban még nem volt teljesen feloldva az agrárreform alól és így azt nem lehetett átírni az új tulajdonos nevére. Ezt a gazdátlan helyzetet felhasználták a sztariszváci kisgazdák, — akiknek 60—80 hold birtokuk van, — és lassanként széthordták a kissztapári birtok épületeit, kastélyának egy részét és a kertéseket is. Az épületeket a környékbeli gazdák lerombolták, a téglákat elvitték, a fákat pedig kivágták és saját céljukra használták. Ily módon több mint kétfélmillió téglát hurcoltak el, a parkból pedig háromszáz hatalmas, évszázados fenyőt és jegenyét döntöttek ki. A sztariszváci újmódu gazdák új épületeit mind a sztapári birtok tégláiból és fából építették.

A birtokrablás miatt most dr. *Konyovics* József, a birtok tulajdonosa a sombori ügyészségnél feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akiknek kilétét azonban nem lesz nehéz a hatóságoknak megállapítani, ha kicsit körülnéznek Ószivácon.

— És fog reám gondolni? — kérdezte Valéria megható melegséggel, mikor egyedül maradtunk a felvidéki állomás néptelen, szürke kis perronján.

Jelentős némasággal megszorítottam keskeny kezét és akkor csakugyan azt hittem, hogy sohasem felejtém el dohánybarna fürtü nyári szerelmemet. A vonat már bent pöfökölt az állomáson, a völgyből felbugott a gőzfűrészmélabus sirása, a verőfény kibukott a foszlányos felhők résén keresztül, a himlőhelyes hordár elhelyezte a csomagokat és Valéria bucsuzáskor titokzatosan odasugta: Irjon. Azután felszállt, rózsáimat dédelgetve karjára vette, mint szopós csecsemőt, majd kihajolt az ablakon és mondott valamit, mikor a vonat elindult, amit azonban nem értettem meg. Bólintottam egyet és megemeltém kalapomat, a távolodó vonatból pedig ideges kis zsebkendő repkedése volt látható az egyik ablak körül.

A mulandóság, a soha vissza nem térés ölmos érzése ráfeküdt lelkemre, mint valami lomha, szürke macska gazdájának fehér vankosára. Valériával együtt elutazott egy nyár, egy augusztus, egy zöld diákszerelme, a gondtalan ifjuság egy darabkája, mely után azzal a meddő keserűséggel, azzal a facsarodó fájdalommal nézek, mint szeretett halott koporsója után, melyre sulyos, sárga göröngyöket dobnak a közömbös sírások.

Az új kerületi beosztás egységes akcióra készíti a vajdasági képviselőket

Új beosztást kérnek a Vajdaság számára

Somborból jelentik: Bár az ország közigazgatási felosztásáról a múlt évben meghozott törvény rendezte a Vajdaság kerületi beosztását is, ezzel a törvényes rendelkezéssel ez a kérdés még korántsem került le a napirendről. Maga a törvény még nincs is végrehajtva, az új megyei beosztást még nem vitték keresztül. Mindössze csak annyi történt eddig a törvény végrehajtása terén, hogy a Bugarszki Lázár távozásával megüresedett bácsbodrogmegyei főispáni állást nem töltötték újra be, hanem az új bácskai kerület főispánjává már kinevezett Szlepsevics novisadi főispán végzi a bácsmegyei főispán teendőit is. A megye székhelyt azonban még nem vitték el Somborból és a megyei adminisztrációt továbbra is Somborból intézik.

Mint ismeretes, a kerületi beosztásról szóló törvénynek a Vajdaságra vonatkozó rendelkezései általános elégedetlenséget keltettek. A törvény megbontja az eddigi közigazgatási egységet az azelőtt Magyarországhoz tartozott országrészen, a Bánság legnagyobb részét a beogradi közigazgatási kerülethez csatolja és a Bácskát is ketté osztja a helyi érdekeknek egyáltalában meg nem felelő módon. A múlt parlament vajdasági képviselőinek nem volt elégedendő befolyásuk sem ezeknek a sérelmeknek a kiküszöbölésére, nagy részük pedig szívesen fejtet is hátról a centralizáló törekvések előtt, amelyek a szerbiai elem túlsúlyát biztosítják még a Vajdaságban is a beszűllött lakosság rovására.

A kerületi beosztásról szóló törvényt tudvalevőleg a kormány rendeleti uton léptette életbe az alkotmányban foglalt felhatalmazás alapján, minthogy a parlament a kitűzött idő alatt nem szavazta meg a törvényt. Rögtön a rendelet megie-

lenése után különböző ígéretek hangzottak el az akkori koalíciós kormány részéről, hogy rövidesen módosítani fogják törvényhozási uton a rendeletet, különösen a Vajdaságot illetően.

Azóta a speciális vajdasági érdekek megvédésére jobban tömörültek a vajdasági képviselők, különösen a radikálisok. Míg a múlt évben inkább a demokraták szorgalmazták a beosztás megváltoztatását, most a radikálisok között is komolyabb mozgalmat indult meg ebben az irányban. A törvény megváltoztatása tervének — mint megbízható helyről értesülünk — sikerült megnyerni *Trifunovics* törvényegységesítő minisztert is, aki egyébként a sombori kerület képviselője. *Trifunovics* miniszter még nyári szabadsága megkezdése előtt sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel és elhatározása komolyságát mutatja, hogy megbízta *Petrovics* sombori alispárt azzal, hogy dolgozzon ki javaslatot a Vajdaság új felosztására.

Minthogy a felosztás új módjára nézve még a vajdasági radikálisok között sincsen meg a megegyezés, *Petrovics* alispán többféle megoldási mód kidolgozására is megbízást kapott.

Hír szerint a közigazgatási reformot sürgetők egy része azt kívánja, hogy az egész Bánságból egy kerület, az osztatlan Bácskából pedig egy második kerület alkottassék. Egy másik terv szerint a Bácskát a Szerémséggel akarják egyesíteni, a Bánságot pedig Beogradhoz csatolni, amelyből a Zimonnal egyesített Beograd városa kivételnek. De ezeken kívül egyéb megoldási módokban sincs hiány.

Ternészetes ezekkel a tervekkel egyidejűleg a megyeszékhelyekért állandóan folyó harc még fokozottabb erővel újból fel fog lángolni.

A franciák kiterjeszik a megszállást

A francia jegyzékre nem válaszol Anglia — Járványok a megszállt területeken

A francia jegyzéket, mint Londonból jelentik, *Baldwin* megtárgyalta több miniszterrel. A belga válasz még nem érkezett meg Londonba és addig míg Belgium álláspontját az angol kormány nem ismeri, nem tárgyalja le végérvényesen Franciaország jegyzékét. A lapok kiemelik Poincaré azon feltételeit, amelyek teljesítése esetén hajlandó volna a Ruhr-területet kiüríteni. Hangsúlyozzák, hogy a jegyzéknek ez a része alkalmasnak mutatkozik a további tárgyalásokra. Egyébként remélik, hogy a belga jegyzék néhány homályos pontra közelebbi értesítéseket fog adni. Élesen bírálják Poincarénak azt az állítását, hogy Anglia javaslata nem tartalmaz átadókésziséget, Anglia — írják a lapok — csupán hétszázötven millió angol fontot követelt és még erre sem kívánt elszöbbséget, holott a szövetségesek angol tartozása ezerkétszáz millió font. Ilyenformán Anglia ötszázmillióról lemond a jóvátételi részesedésből. A követelt hétszáz millió túlnyomó részét egyébként is Németországtól fogja Anglia megkapni és éppen ezért kíván olyan politikát, hogy Németország fizethessen. A szövetségesektől az adósságok kis részét kívánja csak, azt az összeget, amely Németország fizetése után a hétszázmillióhoz még kell, amely összeget a szövetségesek kedvéért vette fel Amerikától.

A francia jegyzék függeléke — párisi jelentés szerint — hangsúlyozza, hogy Franciaországnak szilárd

elhatározása, hogy jóvátételi követeléseiből egyetlen centimesről se mond le. A kezében levő zálogot csak a jóvátételek teljes megfizetése után hajlandó visszaadni. A nemzetközi bizottság megalakítása — a francia álláspont szerint — megtagadná a békeszerződést, amelyet Anglia és a szövetségesek egyaránt aláírtak. Minden más jóvátételi megoldás a versaillesi békeszerződés revízióját, vagyis a szövetségesek egymásközti kötelezettségeinek nyilvános feladatát jelentené.

Római jelentés szerint a félhivatalos *Corriera d'Italia* annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Poincaré fizetési terve nem jelent kevesebbet, minthogy addig akarja a francia katonaságot a Ruhr-területen tartani, amíg Németország rendszeresen és pontosan fizet. Ha tehát Németország a legmondosabban megjelöl a jóvátételi kötelezettségeknek, akkor is negyven évig tartana a francia megszállás, de elég volna a legcsekélyebb ürügy arra, hogy Franciaország vindikálna magának azt a jogot, hogy a megszállást korlátlan időre meghosszabbítsa.

A félhivatalos olasz vélemény szembeszáll azzal a felfogással, hogy Németországnak mindenáron fizetnie kell és hogy tisztán gazdasági kérdéssről van szó. Senki sem akarja Németországot a fizetés alól felmenteni — írja a lap — de nem szabad ennek a problémának a politikumát mellőzni. Olaszország részéről végzetes hiba volna behunyni sze-

mekkel elfogadni a francia tételt, mintha csak egyszerűen a fizetések kérdéséről volna szó.

Baldwin miniszterelnök csütörtökön hosszasan tanácskozott lord *Derby*vel és lord *Robert Cecil*el. A minisztertanács a francia jegyzékből megállapította, hogy a francia kormány őszintén kifejtette felfogását és céljait. A tanácskozáson az a nézet alakult ki, hogy nem szükséges és nem is kívánatos sürgősen választ adni.

Degoutte tábornok körútja

Berlinből jelentik: A Ruhr-vidéken híre terjedt, hogy a franciák újabb megszállásra készülnek Siegen vidékén. *Degoutte* tábornoknak a megszállott területek keleti részén tett útját is ezzel hozzák összefüggésbe.

Degoutte tábornok körútjáról visszatérve kijelentette, hogy a passzív ellenállás megszüntetésére nem lehet hamarosan számítani, bár a német nagyipar kezdi belátni, hogy e tekintetben végzetes hibákat követett el.

Tifuszi járvány a megszállt területeken

Düsseldorfból jelentik: *Bochum* vidékén veszedelmes tifuszi járvány lépett fel. A közönséget most plakátokon intik, hogy a Ruhr vizéből ne igyék és abban ne mosakodjon. Ham kerület két községében tifusz és más ragályos betegségek pusztítanak.

A lakásépítési törvény a magyar nemzetgyűlés előtt

A nemzetgyűlés általánosságban elfogadta a javaslatot

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés pénteki ülésén folytatták az építési törvényjavaslat vitáját. *Györki* szociáldemokrata élesen bírálta a javaslatot, amely szerinte csupán a kapitalistáknak biztosít előnyöket; állammilliárdokat. Felszólította a kormányt, hogy mutassa be a nemzetgyűlésnek a bankokkal kötött házáépítési szerződéseket. *Kiss Menyhért* szerint a kormány mindennél a nagytőkének hoz adózatot, ahelyett, hogy a nép széles rétegeinek érdekeit tekintené.

A felszólalásokra *Kállay* pénzügyminiszter válaszolt. Kijelentette, hogy a javaslatban közönséges hitelüzletről van szó. A husz százalékos kamatozással a kormány sokkal több engedelményt adott, mint amire az ellenzéki képviselők is számítottak. A valorizációs kölcsön lehetetlen, mert azzal a gazdasági és hitelélet olyan megrázkódtatásokat szenvedne, amelyek teljesen tönkretennék az országot. Az őszi ülészakra azonban törvényjavaslatot fog készíteni a valorizációról. Helyteleníti, hogy az ellenzék heccpolitikát folytat a bankok ellen és a közönség körében a bankokat olyan színben tüntetik fel, mintha azokat meg kellene semmisíteni. Kéri a javaslat elfogadását.

Utána *Vass* József népjóléti miniszter beszél. Kijelenti, hogy a lakáskérdés kétségbeejtő és azt feltétlenül meg kell oldani. Ezrével jönnek hozzá, — ugymond, — emberek, özvegyek, árvák lakásért és nem tud rajtuk segíteni. Építés nélkül nincs lakás. Gyors és feltétlen segítségre van szükség. Építkezés nélkül nem lehet még egy tébbe menni. A lakáskérdést úgy akarja megoldani, hogy a hivatalokat a magánházakból kitelepítik, az állami kislakásépítést tovább fejlesztik, a nagytőkét pedig építkezésre kényszerítik. Ezt célozza a lakásépítési törvényjavaslat is.

A nemzetgyűlés ezután a lakásépítési törvényjavaslatot általánosságban nagy többséggel elfogadja.

A marienbadi konferencián

dönt a kisantant a magyar kölcshúról

Kilátás van a magyar kormánnyal való megegyezésre

Mint már jelentettük, a kisantant miniszterelnökei szeptember folyamán Marienbadban konferenciára gyűlnek össze, amelynek napirendjén a magyar kölcsön és a jóvátételek kérdése fog szerepelni. Egy újabb beogradi jelentés szerint a konferencia időpontja még nincs véglegesen megállapítva, valószínű azonban, hogy az értekezlet szeptember közepén lesz megtartva.

Budapesti jelentés szerint a magyar politikai körök nagy érdeklődéssel tekintenek a marienbadi konferencia elé és annak határozatait optimiztikusan várják. Magyar hivatalos részről a marienbadi értekezlettel kapcsolatban a következőket jelentették ki:

A kérdés érdeméről csak annyit jögyezhetünk meg, hogy a sinajai konferencia után elhatározott dolog volt, hogy a kisantant miniszterelnökei újabb eszmecserere gyűljenek össze, de akkor még nem volt pozitív döntés arról, hogy hol és mikor történik a találkozás. A kisantant kormányfőiről most döntő elhatározás előtt állanak a Magyarországnak nyújtandó külföldi kölcsön előfeltételeinek megteremtésében. Teljes mértékben megvan a hajlandóság arra, hogy az általi szuverenitást nem érintő feltételektől legyenek függővé a kisantant hozzájárulását, E tekintetben bizonyára sikerül megegyezésre jutni a magyar kormánnyal.

Uj kémkedési ügy Novisadon

Szerb nemzetiségű a vádlott

Novisadról jelentik: A novisadi államügyészség érdekes kémkedési ügyben fejezte be a nyomozást.

Stankovics Szvetisláv január hónapban Pécsre ment, hogy ott Rozenay őrnagynak, a pécsi magyar kémkedési iroda főnökének különböző katonai okmányokat adjon át. Az irományok között volt a 27-ik gyalogezred teljes létszámának az ismertetése, a tiszték személy szerinti leírása, a tiszték lakásának pontos címe és több más fontos adat.

Amikor visszajött Pécsről, Pélmonostornál elfogták és Novisadra hozták.

Stankovics a vizsgálóbíró előtt beismerte, hogy kémkedett és azzal védet kezdett, hogy arra Mayer Mária nevű szeretője, akivel hosszabb idő óta él-közös háztartásban, — beszólta rá. Mayer Mária több ízben csempészett selymet Pécsre és ezen a révén ismerkedett meg a pécsi kémiroda alkalmazottaival, akik rábeszéltek a kémkedésre.

A jelentéseket legtöbbször Mayer Mária vitte át Magyarországra, de Mayer Mária nem sikerült elfogni, mert Magyarországra szökött.

Felrobbant egy mozsárágyú

a novisadi vendéglősök ünnepélyén
A zavargó srnaósokat a rendőrség távolította el

Novisadról jelentik: Csütörtökön este a novisadi lövöldében folyt le a vendéglős szövetség ünnepélyes bankettje, amelyen könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt.

Weiffert György, a Narodna Banka főkormányzója tiszteletére a vendéglősök egy régi mozsárból, melyet valamilyen nagyobb események alkalmával szoktak csak elsütöni, díszlövészeket adtak le.

Az öreg ágyú kezeléséhez a vendéglősök nem nagyon érthettek, mert a fatális tizenharmadik lövés után, az át-tüzességet mozsárágyú hatalmas detonációjával fölrobbant a benne levő töltéssel

együtt és azéféle repült. A súlyos vasszilánkok három embert megsebesítettek. Az egyik ágyutöltő legény, Grigujics Mita, akit mellbevágott egy hatalmas ágyudarab, súlyos sebével kórházba került.

Ugyanitt történt, hogy a vendéglősök mulatozása közben a novisadi Srnaó egyik különítménye tűnt föl a helyszínen és amikor a vendéglősök többek közt magyar csárdást is húztak a cigánnyal, a srnaósok zajongani kezdtek

Olaszország ultimátuma az SHS. királysághoz

Az olasz kormány Fiume annektálásával és a rapallói szerződés felmondásával fenyegetőzik

A fiumei kérdésről folyó jugoszláv-olasz tárgyalások szenzációs fordulathoz értek. Ismeretes ugyanis, hogy a Rómában tárgyaló paritásos bizottság elfogadta feltételeken az olaszoknak azt a javaslatát, hogy Fiumét és a Baross-kikötőt Jugoszlávia és Olaszország egy évi közösen kormányozza és csak azután döntsenek végérvényesen Fiume sorsáról. Ehhez a javaslatához már Éviennes les Baines-ben Pasic miniszterelnök és Nincsić külügyminiszter is hozzájárult és a végleges válasz eddig csak azért késett, mert Pasic miniszterelnök a kérdést még Párisban a francia kormánykörökkel is meg akarta beszélni.

Annál meglepőbb most az a késő esti órákban érkezett triezsi távirati jelentés, amely szerint

Mussolini olasz miniszterelnök a római konferencián ultimátum-szerű emlékiratot nyújtott át a jugoszláv kormánynak, amely-

ben kijelenti, hogy nem tűri a fiumei probléma további halogatóját. Hangsúlyozza az emlékirat, hogy az olasz kormány augusztus 31-énél tovább nem vár és ha a megállapodás addig létre nem jön, úgy Olaszország felmondja a rapallói szerződést és Fiumét haladéktalanul annektálja.

Római diplomáciai körökben úgy vannak tájékoztatva, hogy az olasz kormány emlékiratával Jugoszláviára nyomást akar gyakorolni. Az olasz kormány ultimátumszerű emlékirata egyébként élénk feltűnést keltett, annál is inkább, mert az emlékiratban kitűzött határidő nagyon közel van.

A triezsi táviratban foglaltakat egyelőre fentartással kell fogadni, mert az olasz emlékiratról pénteken a késő órákban Beogradban még nem tudtak semmit és így a hír megerősítésre szorul.

Az aradi Fantomas

Kilenc gyilkossággal vádolják Mold József vasuti főfelügyelőt
Két öccsét is megmérgezte — Tovább gyilkoltat a börtönből is

Megmérgezték a vizsgálóbíró és a terhelő tanukat is

Aradról jelentik: Az ügyészség és a román államvasutak igazgatósága megbízásából hónapok óta nyomoz az aradi rendőrség egy rendkívül titokzatos és bonyolult ügyben, s a nyomozás egyetlen eredménye, hogy a bünygyi vizsgálat vezetői sorra életükkel fizetnek azért, amiért hozzá mertek nyúlni az odiosus ügy aktáihoz. A háboru utáni idők kriminológiájának egyik legvéresebb és legérthetlenebb esetével áll szemben az aradi rendőrség: Mold József vasuti főfelügyelő és gyáros — akit időközben letartóztattak — kilenc embert gyilkoltatott meg, köztük két testvéröccsét, mert utójában voltak. És a rejtélyes mérgezések tovább folynak, az aradi Fantomas kezét messzire kinyulnak a börtönablak rácsai mögül....

A kiscsapott kispap

Az aradi tömeggyilkos papnak készült és a szegedi piaristák gimnáziumába járt, ahonnan 1889 márciusában kiscap-ták. A tanári kar határozatának indoklása megállapította, hogy Mold József kispap, aki 1872-ben született Szeged-Alsótanyán, »szült, éjszakai lebujsokban, titokzatos pénzekben, romlott aszsonyszemélyekkel, gyalázatos orgákat rendezett, másrészt elfajult előadásával és nemi üzelmével megrontotta az intézet hitálsádgát....«

Ez volt az első jelentősebb stációja Mold József életének. A kiscapott diák valamelyik magángimnáziumban letette az érettségét és mint távirás-attiszt a magyar államvasúthoz került. Ettől kezdve aztán szédületes és rettenetes életpálya következett. Mold — ámbár egymásután sikertelenül próbálkozott a különböző vizsgák letételével — tüneményes gyorsan haladt előre, egymásután ugorta át a hivatalos ranglétra fokait, középszerű fizetés ellenére halatlanul fényűző, pazarló életet folytató, mindent elért, amit akart, mert hatalmas pártfogói akadnak, akiknek segé-

lyével a századnak ez az egyik legelvetemedettebb és legagyafurtabb gazembere féltette a utból a neki nem tetsző, vagy kellemetlen embereket és cinkosait ülteti be a hivatalba. Mint hivatalnok tunya, pontatlan és lelkiismeretlen volt, de összeköttetései minden átsegítettek. A háboru alatt azután Mold Józsefnek — akit akkor már a legkülönbözőbb bűncselekmények egész sora terhelt — a hadiforgalom terén tanúsított kiváló szolgálatai elismerésül Perenc József a koronds arany érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján.

A siker titka

Hivatali karrierjét Mold igen egyszerű szisztémának köszönhette: mindig eljegyezte hivatalfőnökének leányát. Tizenegy menyasszonyra tekinthet vissza Mold József, aki az após-jelölteknek köszönhette, hogy hivatalnoktársai rovására soronkívül lépett mindig elő. Az örök völégénységi állapot 1913-ban azután óriási botrányba fulladt, az egyik elcsábított menyasszony apja végezni akart a szélhámossal, aki azonban megmenekült azzal, hogy magas összeköttetései segítségével áthelyeztette magát Aradra — egy rangfokkal magasabb állásba.

Magyar Alajos találmánya

Két évvel áthelyeztetése után történt, hogy öccse, Magyar (Mold) Alajos feltalált egy váltózárat. A találmányt Mold József szabadalmaztatta saját nevére 1915 június 2-án. A váltózáratat Mold József — ismét titokzatos összeköttetései révén — megrendeltette a Magyar Államvasutakkal, mégpedig úgy, hogy maga gyártatta a záratat tizenháromezer egy budapesti gépgyárban és mintegy másfél millió korona értékű árut szállított le a vasutnak, amelynek nem is volt szüksége ekkora tételekre. A főlősleges megrendelések titka: hogy a két vasuti főmérnök, aki a záratat a

Máv számára megrendelte, husz százezer lek haszonrészesedést kapott a tiszta nyereségből. Magyar Alajos másik találmányát, vasuti biztosító berendezéshez való betonszernamodellit, Zerkovitz Radolf arad-hegyaljai vasuti igazgató nevére szabadalmaztatta Mold József.

A találmányokon Mold József — azonkívül, hogy nagy tekintélyre és újabb összeköttetésekre tett szert ezen a révén a vasutnál — hatalmas vagyont szerzett. Öccsének, a feltalálónak eleinte juttatott valamit a nyereségből, később azonban azzal az ürüggyel, hogy ráfizetett a találmányokra, nem adott neki semmit.

Mold meggyilkolja testvérét

Mold József, aki időközben milliomos szerzett, vezetőszerepet játszott Arad legelőkelőbb társadalmi köreiből, óriási üzleteket bonyolított le, hatalmas lakását főúri módon beburkoloztatta, még öccse, akinek Molddal való testvéri kapcsolatáról egyébként senki sem tudott, a legirtózatossabban nyomorban szenvedett. A főfelügyelő gorombán visszautasította öccse minden kérését. Amikor az elszámolást sürgető követelések mind sürűbbek lettek és Magyar Alajos, valamint Magyar Benő — Mold másik öccse — felljelentéssel fenyegetőztek, Mold hirtelen meghunyászkodott és megváltoztatva durva és elutasító magatartását, apró ajándékokkal kezerezte le a kismimmetteket. Egy napon — 1918 májusában — megjelent Magyar Alajos lakásán és tárgyalni kezdett vele; beszélgetés közben megkínálta öccsét egy havannával. Magyar Alajos néhányat szippantott a szivarból, majd rosszul lett, összeesett és néhány nap múlva mérgezési tünetek között meghalt. Négy nap múlva, május 25-ikén hasonló körülmények között elhunyt Mold másik öccse, Magyar Benő is, aki — mint utólag valószínűnek látszik — fel akarta jelenteni bátyját testvérül meggyilkolása miatt.

Gyúrtól és lopások

Testvéreinek halála után Mold megvette a budapesti Morse-féle gépgyárat, Aradon pedig társult a Balla-féle gépgyárba, közben ő maga átlépett a román államvasutakhoz és továbbra is szolgálatban maradt Aradon. Szolgálati minőségét arra használta föl, hogy vasgongszámra lopta és lopatta el bűntársával a vasuti felszerelési anyagot és az ellopott fémzárlatanyagokat a Balla-gépgyárba irányította. Üzelmére hamar rájöttek és egymásután érkeztek ellene a följelentések feleltes hatóságaihoz, azonban mestere volt a vesztegetésnek és a terrorizálásnak: hosszú időn keresztül nem történt semmi baja. Az első vizsgálat ügyében 1920 januárjában történt: a följelentők egyrészt feljegyeztették, a tanukat áttoloncolták Magyarországra, mindenké, aki Molddal kellemetlen volt kiutasítottak Romániából — és megkezdődtek a mérgezések. Kis József vasutas, aki Mold megbízásából 1920-ban egy vagon lopott vörösréz kísért Kolozsvárra, a vizsgálat folyamán titokzatos körülmények között meghalt: hulláját a Szamosban találták meg Kelli Lajos vasutas, akiről bebizonyosodott, hogy Mold bűntársa és részt vett a kérdéses vörösréz-lopásban.

Mold védekezik

Mold szerepe ebben az ügyben kezdett tulságosan gyanússá válni és a román államvasutak igazgatósága kiküldte Rodrescu György aligazgatót, a temesvári kerület vezetőjét, hogy vizsgálja felül Mold működését. Rodrescu erőfeszesen fogta fel szerepét és le akarta leplesni Mold valamennyi visszaélését: lopásait, sikkasztásait, panamáját. A gonosztevő azonban, amikor az ellenőrzési távirati anyag átadását kérte tőle, egyszerűen megtagadta a hivatalos feljesítést. Rodrescu megtette hivatalos jelentését az engedelmességről és a hála-délése közben váratlanul elhunyt.

Rövidzárat és halál

Plavnescu Nicolae, az aradi igazgatóság forgalmi főnöke, aki egyike volt Mold följelentőinek, Pop Oktavian igaz-

gató tisztelőre rendezett banketten véletlenül Mold József mellé került. Vacsora közben rövidzárlat következtében kialudt a villanyvilágítás és mintegy negyedóra hosszat sötétség uralkodott a teremben. A bankett vége felé Plavnescu rosszul lett és két-három nap múlva meghalt.

Mold főjelentői és az ügy tanul közül kevésbé föltűnő körülmények között még négyen meghaltak a vizsgálat során, úgyhogy végül mégis letartóztatták a főfelügyelőt. A lakásán tartott házkutatás alkalmával különféle mérgeket találtak, azonkívül méreggel preparált dohányt.

Mold a börtönben sem pihen

A letartóztatott gyilkos valóságos bünszövetkezzel dolgozott, amely mindent megtesz kiszabadítása érdekében. A belügyminiszter nevében végzést hamisítottak és azzal akarták Moldot tömlőcéből kihozni, de ez a kísérlet nem sikerült. Erre a vizsgáló-hatóságok megfélemlítésére mérgezési kísérletet követtek el Patruban Gergely miniszteri vizsgálóbiztos ellen, akinek egy aradi kávéházban feketéjébe titokzatos módon belladonnát kevertek. Ugy látszik a belladonna mennyisége nem volt elegendő a tizediknek kiszemelt áldozat életének kioltásához, mert Patruban két heti betegség után fölépült és újra kezébe vette a Mold-ügy vizsgálatának nehéz vezetését. A bünszövetkezet erre újabb kísérletet tett Patruban meggyilkolására: pénteken mérget kevertek ételébe. Az idejében alkalmazott orvosi segély azonban most is megmentette Patrubánt, aki tovább folytatja a vizsgálatot.

Ugyanezen a napon mérgezési tünetek között megbetegedett Barányi Géza aradi vasuti főnök, a Mold-ügy fontos tanúja, aki szintén megmenekült, de betegsége alatt ismeretlen tettesek betörték lakásába és fiókjából rendkívül nagyjelentőségű, terhelő okmányokat loptak el. Egyébként Barányit régebben, mert nem akart egy szabálytalanságot elkövetni Mold érdekében, felfüggesztették állásától.

Zsarolással vádolnak két beogradi napilapot

Feljelentés a Pravda és a Balkán szerkesztői ellen

Még a múlt év folyamán vizsgálatot indítottak Hahn-testvérek osztrák nagykereskedő cég ellen, mert nagyobb mennyiségű selyemárut akart átcsempészteni a határon. A vámhivatal több mint hat millió dinárral büntette meg ezért a céget, amely az ítéletet végigfelelőzte egész az államtanácsig. A bírságot az államtanács is helybenhagyta azzal, hogy az összeget azonnal be kell fizetni az államkasszába. A nagykereskedő cég a végleges döntés után a pénzügyminiszterhez folyamodott azzal a kéréssel, hogy a bírságot rárótt hatalmas összeg befizetésénél engedje meg neki, hogy félmillió dináros részletekben tizenkét éven át törlessze a hat millió dináros bírságot. A miniszter azonban csak nyolc évi részletfizetést engedélyezett és egyben elrendelte a cég vagyonának felbecsülését.

Az ügyvel kapcsolatban két beogradi lap, a Pravda és a Balkán erőshangú cikkeiben támadták a selyemcsempészésért elítélt céget és arra igyekeztek a pénzügyminisztert rávenni, hogy a kért részletfizetést ne engedélyezze neki. A Hahn-testvérek a Hrvatski List csütörtöki számában nyilatkoztak tettek közszáma, amelyben megvádolják Kerecskit és Schramot, akik a csempészést leleplezték, hogy a lenti két beogradi lapnak kötelezőleg megígérték, hogy a leleplezés után rájuk eső prémium egy részét átengedik nekik, ha hasáblaikon állandóan és támadóan foglalkoznak a Hahn-testvérek ügyé-

vel és ha a kampány kellő eredménnyel fog járni.

A nyilatkozat további részében a cég kijelenti, hogy a Pravda szerkesztőjének: Sokics Milivojnak már a múlt év folyamán 30.000 dinár hallgatási díjat adott és hogy Sokics néhány héttel ezelőtt egy Wawru nevű egyén után újabb 200.000 dinár »előleget« kért a cégtől, azzal a kötelező ígérettel, hogy keresztül viszi, hogy a cégnek ne kelljen a bírságot megfizetni. Sokics követelését azonban a cég nem volt hajlandó teljesíteni, mire a Pravda folytatta a támadó-cikkek közlését.

Véres legényháború Adán

A két vetélytárs halálos birkózása

Novisadról jelentik: Az egyik adai kis kocsmában nagyobb társaság mulatott csütörtök éjjel. Az adai legényekből álló társaság a legjobb hangulatban idogált éjfélig, amikor Pozsár Kálmán és Gugyela Ferenc szóváltásba keveredtek egymással. A boros emberek vitájának csakhamar verekezés lett a vége, de a késük után kapó részeg embereket még idejekorán szétválasztották és összebékítették őket.

Éjfélután a társaság kétfelé oszlott s Pozsár nyolc ismerőseivel együtt hazafelé tartott. Gugyela bandájával utánuk eredt, pillanat alatt lések kerültek elő a csizmaszárból, botok repültek a levegőbe és a kikelt, néma adai uccán adás ordítások, jajgatások harsogtak végig. A Pozsár-társaság csakhamar bevert, véres fejfel menekült és a vezér egyedül maradt.

Gugyela hosszú konyhakéssel rontott rá és halálos birkózás támadt a két ellenfél között. Az emberek szótlanul álltak körül a verekedőket, de amikor Pozsár, aki közben felülkerekedett és fojtogatni kezdte ellenfelét Szomor István villámgyorsan hátába döfte hosszú keskeny kését.

Pozsár véresen esett össze és a gyilkos banda futásnak eredt. Kórházba vitték Pozsárt, ahol haldoklik. A két főcinkost a rendőrség letartóztatta.

Országos akció sürgöti az árukivitel megkönnyítését

A bánáti exportőrök sérelmei

Becskeréről jelentik: Az ország területén működő exportőrök szombaton Beogradban gyűlést tartanak, hogy az árukivitel akadályai megszüntetésére indítandó országos akció részleteit megtárgyalják. A bánáti kiviteli cégek szervezeten vesznek részt a gyűlésen és összegyűjtött adatok alapján fogják előterjeszteni az árukivitel akadályozó sérelmeket.

A bánási érdekeltséget Stanojlović Sándor, a becskeréki kereskedelmi és iparkamara titkára fogja képviselni, résztvesznek továbbá a gyűlésen Heller Rezső, az Union kereskedelmi részvénytársaság igazgatója, Bakulics Sándor nagykereskedő, Nedeljkovics Ljuba vrsaci bornyagykereskedő, Hauser Károly szintén vrsaci borexportőr.

A gyűlésen kérni fogják, hogy a kormány pontosan állapítsa meg azt a mennyiséget, amelyet az idej gabonatermésből kivitelre szánnak és felhívják a kormányt, hogy szerezzen piacot a jugoszláv gabona részére, mert a mai szállítási nehézségek és magas vámok mellett alig találják piacot a jugoszláv gabonának.

A jugoszláv gabona ma külföldi relációban drága és nem versenyképes. Ausztria piacán a magyar és román gabona dominál és a jugoszláv gabonát jórészt kiosztották. A német piacokat szintén elvesztette a jugoszláv gabona, mert Németország egyezséget kötött Argentíná-

val, ami szerint Argentína Németországnak gabona-kölcsönt ad és az ilyen módon az országba behozott gabona szüksége alól pótolja a belső termelés hiányát. Mindezen a helyzeten okos vám- és közlekedési politikával segíteni lehetne.

A borexportőrök a magas szállítási díjakat sérelmezik és azt hangoztatják, hogy ha a kormány a díjtételek leszállításával nem segít a bortermeleken, az egész borkereskedelem csődbe jut.

Uccai harcok a görög városokban

Athénben a katonaság belelőtt a tüntetőkre

Athénből jelentik: A helyzet Görögországban még mindig feszült. A sztrákolókat a hatóságok ugyiszólván sehol sem tudták munkára kényszeríteni. A városban az ostromállapot kihirdetése kezdetben elejét vette minden forradalmi mozgalomnak. A munkásság pár napon át nyugodtan viselkedett — szerdán azonban a külvárosokban tüntető csoportok szerveződtek, amelyek behatoltak a belvárosba. A katonaság feltartóztatta őket és miután a tömeg megtámadta a katonákat, sortűzvet adott le a tüntetőkre, akik közül két ember meghalt, több mint százán pedig megsebesültek.

A vidéken a sztráik ellanyhult. Szalonikiben a munkások nagyrésze — két napi sztráik után — felvette a munkát. Pireusban a sztrákolók összeültek a katonasággal. Tizen meghaltak, ötvenen megsebesültek. Egyéb helyeken a sztrákolókkal szemben sikerült a rendet biztosítani.

HIREK

Jankovics miniszter Ljubljánba utazott. Beogradból jelentik: Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter, a miniszterelnök helyettese, pénteken Ljubljánba utazott, hogy részt vegyen a ljubljánai katolikus kongresszus megnyitóján. A miniszterelnök helyettesének elutazása miatt a kormány pénteken nem tartott minisztertanácsot.

Miniszteri bizottság vizsgálja felül a sentai templom ügyét. Sentáról jelentik: A napokban egy vegyes bizottság érkezik Beogradból az épületben levő templom ügyének megvizsgálására.

A sombori rendőrfőkapitány hivatalában. Somborból jelentik: bremi György dr. sombori rendőrfőkapitány svájci üdüléséről hazatért és szombaton újból átveszi hivatalát.

Albán trónra angol herceget hívnak meg? Beogradból jelentik: Tiranából érkezett jelentések szerint az albán kormány legközelebb foglalkozni fog az albán trón betöltésének kérdésével. A kormányának az a szándéka, hogy angol herceget hívjon meg az albán trónra.

Egy bánási községben hat hónapra betiltottak minden nyilvános mulatságot. Becskerekről jelentik: A fősolgabírói hivatal Lazarev községben hat havi időtartamra betiltott mindennemű nyilvános mulatságot. A befűlés azért történt, mert a községben hosszabb idő óta minden mulatság véres verekezéssel végződött és legutóbb a községi esküdtet is — amikor békéltetni akarta a verekedőket — véresre verték.

Községi jegyzők gyűlése. Becskerekről jelentik: A becskeréki járás községi jegyzői szombaton délelőtt a fősolgabírói hivatalban gyűlést tartanak, amelyen a közmunkatörvény sérelmes rendelkezéseit vitatják meg.

Beszűntették az Amerikába szóló utlevek kiadását. Becskerekről jelentik: A szociál-politikai minisztérium kivándorlási osztálya leiratot intézett valamennyi törvényhatósághoz, amelyben közölte, hogy az Egyesült-Államokba szóló utlevél iránti kérvényeket utasítsák vissza, mert a beköltözési kontingens elérték.

Pizsulica detektív vesztegetési meséje. Pizsulica Vojislav volt államrendőrségi detektív — mint megírtuk — a Friedmann-féle vesztegetési ügyvel kapcsolatban azt állította, hogy Friedmann Dezsőné és dr. Kellert Benő ügyvéd kilencvenezet dinárt ajánlottak fel neki, ha terhelően vall Lungulov Radivoj államrendőrségi főnök ellen. Az ügyészség emiatt megindította az eljárást dr. Kellert Benő ügyvéd és Friedmanné ellen. A vizsgálóbíró pénteken mindkettőjüket kihallgatta. Kihallgatták továbbá Pizsulicát is, aki a vizsgálóbíró előtt visszavonta terhelő állításait.

Eljegyzés. Spitzer Gyula bácsmadarasi gözmalomtulajdonos eljegyezte Vajda Verát, dr. Vajda Lajos orvos leányát Sentáról.

Meghosszabbították a japán-amerikai döntőbírói szerződést. Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok és Japán közt fennállott, ez évben lejárt döntőbírói szerződést további öt évre meghosszabbították.

A marokkói háború. Tangerből jelentik: A lázadó mór csapatok Tatuant huszonöt mérföldnyire megközelítették. A várost a kisszámú spanyol helyőrségnek eddig még sikerült megvédenie. A tatuani harcoknak huszonhárom halottjuk van, köztük négy aszszony és több gyermek is.

Az iskolaszék szerzi be az elemi iskolai tankönyveket. Sentáról jelentik: A közoktatásügyi minisztertel rendelés érkezett, amely szerint az elemi iskola összes tankönyveit az iskolaszék szerzi be és a szülők az iskolaszéktől vásárolhatják csak a tankönyveket.

Sztrájkos léptek az osijekai malommunkások. Osijekéről jelentik: A malommunkások, miután bérkövetelésüket nem teljesítették, sztrájkba léptek.

Új árvaszéki ülnök Sentán. Bácsmegeye alispánja dr. Erdélyi István volt városi pénztári ellenőrt, Senta városához árvaszéki ülnökké nevezte ki.

Leórt a nápolyi Nemzeti Bank. Nápolyból jelentik: Csütörtökön az olasz Nemzeti Bank nápolyi palotája leégett. Az épületben bennétek a pénznyomáshoz szükséges anyagok is. A kár meghaladja a három millió lírát.

A becskeréki személyvonat balesete. Becskerekről jelentik: A Becskerekről délben elindult személyvonat egyik kocsijának tengelye Melence állomás közelében eltört. Az utasokat azonnal kiszállították a sérült kocsiból, amelyet Melence állomáson hagytak és a vonat félórai késéssel folytatta útját Subotica felé. Emberéletben nem esett kár.

Foto-szalón. Vig. Subotica (Nádor-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészebb kivitelben.

A kikindai vámhivatal visszafűlése. A kikindai vámhivatalnál a napokban megtartott vizsgálat során rájöttek, hogy a vámhivatal vezetője összejárva Fux József sentai cukorkereskedővel és Fux Hermann szódavizgyárossal, az államkincstárt több millióval megkárosította. A két kereskedő ugyanis állandóan élesztőt szállított Aradról, amelyet a vámhivatalnál mindig kisebb súlyra vámoztak el, mint amennyi eredetileg a szállítmány volt. A leleplezés után a két kereskedőt és a vámhivatal főnökét letartóztatták, de hatszázezer dinár óvadék ellenében szabadlábra helyezték őket.

— **Benes Rómában a cseh-olasz kereskedelmi szerződésről tárgyal Mussolinivel.** A Prager Tagblatt értesülése szerint Benes miniszterelnök a jövő hét folyamán Dvorzacek római cseh követtel Rómába utazik, hogy Mussolini miniszterelnökkel és az olasz szakminiszterekkel a cseh-olasz kereskedelmi szerződésről tárgyaljon. A tárgyalásokhoz szükséges anyagot Dvorzacek követ viszi magával. E szerződési munkálatok befejezése után Benes megkezdí az osztrák kormánnyal a cseh-osztrák kereskedelmi szerződés tárgyalásait.

— **Tanszéket szerveznek Münchenben az újságtudomány számára.** Münchenből jelentik, hogy az ottani egyetemen tanszéket állítanak föl az újságtudomány számára. Az újságtudomány első egyetemi tanára d'Esther bölcsészeti tanár.

— **Jugoszlávia legújabb sakkmeistere.** Beogradból jelentik: Az országos sakk szövetség választmánya Csirics István mitrovicai tanárnak, aki a novíadi országos sakkversenyen első lett, megküldötte a sakkmesteri oklevelet. A választmány javasolni fogja, hogy a legközelebb összeülő kongresszus Kramer Emilnek is, aki ugyanannyi pontot ért el, mint Csirics, adja meg a sakkmesteri címet.

— **Gyilkosság a minisztériumban.** Bukaresti jelentés szerint csütörtök reggel a közmunkatügyi minisztérium palotájának egyik irodájában horzalmos bűncselekmény történt. Reggel 8 órakor, mikor a tisztviselők munkába léptek, egyik hivatalszoba közepén nagy vértócsában egy fej nélküli női hullát találtak. A minisztérium alkalmazottai közül az egyik fölismerte a holttestben Vasilescu Eugénia takarítónőt. A rendőrség nyomozást indított és csakhamar megállapította, hogy a takarítónő gyilkosa a vele konkubinátusban élő Cristea Juon szolga. Cristea pénzét követelt Vasilescu Eugéniától s amidőn az megtagadta, a minisztérium büffésének jelenlétében életveszélyesen megfenyegette. A gyilkos a bűncselekmény után elmenekült.

— **Esztétikai kongresszus Halleban.** Berlinből jelentik, hogy október 11-étől 13-áig esztétikai és általános művészettudományi kongresszus lesz Halleban, amelyen a jelentős német tudósok és művészek valamennyien részt vesznek, számos érdekes előadással. Előadnak többek közt Bab Julius a filmről és művészetéről, Emil Utitz a művészi alkotásról, Prinzhorn Hans a művészeti alkotások pszichológiai vonatkozásairól, Schünemann Georg a középkori és modern zenéről; ebben az előadásban Oswald Spengler is részt vesz.

— **Fegyveres rablók a bálteremben.** A londoni »Daily Mail« jelenti Newyorkból: Detreotban fegyveres rablók behatoltak egy táncterembe, megsebesítettek több táncost és kényszerítették őket, hogy pénzüket és értéktárgyaikat kiszolgáltassák. A rablók aztán automobilra kaptak. Izzalmas üldözés után, amelyben majdnem ezer ember és egy század milícia vett részt, a rablókat kettő kivételével elfogták.

Szövött lüggönyök (roletták) ablakokhoz minden szélességben és hosszúságban Krausz Edénél Novisad.

— **Pusztító taifun.** Honkongból jelentik, hogy a taifun egy teljes órán át pusztított. A forgószél több hajót a partnak vetett és összetört. A legénység részben vagy teljesen elvesztett. Az okozott kár és az áldozatok száma még ismeretlen. — **Koreából jelentik:** Az északnyugati partokon pusztító szökőárban 346 ember vesztette életét. Több mint ezer ember eltűnt.

— **A szultán nem kap amnesztiát.** Konstantinápolyi híradás szerint az angorai kormány névjegyzékét tesz közzé 150 mohamedán felsorolásával, akiket a lausannei békeszerződés aláírása alkalmával kibocsájtott közkegyelem alól kivontak. Ezek közt van az egykori szultán, az utolsó nagyvezér és a sévresi békeszerződés valamennyi aláírója.

— **Zátonyra futott dunai gőzhajók.** Pozsonyi jelentés szerint azok a gőzhajók, melyek csütörtökön Bécsből Pozsony felé elindultak, nem érkeztek meg Pozsonyba. A hajók Pozsony előtt zátonyra futottak és minthogy a víz állandóan apad, a hajóknak előreláthatólag még néhány napig a nyílt Dunán kell vésztegelniük.

— **Halálos repülőszerencsétlenség Rómából jelentik:** Egy vízi repülőgép, amely Piza mellett próbarepülést végzett, a tengerből kiálló sziklára zuhant. Az argentina számára készült repülőgép három utasa a tengerbe vesztett.

— **Mégsem lesz bikaviadal Pozsonyban.** Mint Pozsonyban jelentik, most már végleg elejtették a pozsonyi bikaviadal tervét. A vállalkozó — mint megírtuk — a tilalom ellen felebbezett a prágai minisztériumhoz, a felebbzést azonban elutasították, jóllehet a polgármester a bikaviadal megtartása érdekében járt közbe és különböző testületek is felhasználták összeköttetéseiket a vállalkozók érdekében. A prágai belügyminiszter írásban megkérte a szlovák minisztériumot, hogy ne engedélyezze a bikaviadalt és ezzel végleg eldőlt a viadal sorsa. A vállalkozók negyedmillió cseh korona erejéig kártérítési pert indítottak a rendőrfőnökség ellen. A viadork egy része már el is utazott Pozsonyba.

— **A becskerekli bakterológiai intézet új főnöke.** Beogradból jelentik: A közegészségügyi miniszter a becskerekli bakterológiai intézet vezetőjévé Dimitrijevic Vojin dr.-t nevezte ki.

— **Görögországban elrabolták egy bukaresti milliomos fiát.** Bukarestből jelentik: Dimitru Papaionopol, bukaresti hambra többszörös milliomos családja Janinába utazott. A múlt héten egy görög tiszt társaságába autókirándulást tettek. Az országuton hirtelen fegyveres banditák támadták meg őket, leszállították az autóról és mindnyájukat a közeli erdőbe hurcolták. A közelben dolgozó földművesek segítségükre siettek a megátadottaknak, de a banditák puskatűzzel fogadták őket, úgy, hogy többen megsebesültek. Ezután folytonos fenyegetések között engedték a társaságot, kivéve a fiatal Papaionopol Christachét, a bukaresti milliomos fiát, akit magukkal vittek. Nemsokára levelet kapott az apa, akitől előbb 25.000 font sterlinget követeltek váltságdíjként, később igényüket leszállították 10.000 font-ra, ami 10 millió leinek felel meg. A görög hatóságok szerint a rablást a régóta körözött Rinzeri fivérek követték el, akiknek elfogatására jelenként 40.000 drachmát tűztek ki.

— **Tolvaj napszámos.** Vrsacról jelentik, hogy Barna Ferenc napszámos a vele együtt dolgozó Szabó Lajos pin-cemunkástól ellopta ezüst zseboráját. A rendőrség az eljárást megindította.

— **Egy karért hat évi börtön.** Osijekről jelentik: Gradiste, županjel járásbeli községben régi haragosok voltak Pejlicsevics Milan és Blaževca Mato. Május 13-án éjjel felé, Blaževac az ablakon keresztül realótt Pejlicsevicsre és jobb karjára súlyosan megsebesítette úgy, hogy karjára teljesen béna lett. Az osijekli törvényszék most foglalkozott ezzel az ügyvel és Blaževacat hat évi súlyos börtönre ítélte.

— **A Sloga sportegylet kabaréja.** A »Sloga« subotícai sportegylet szeptember 2-án a Katolikus Legényegylet helyiségében kabaréval egybekötött táncmulatságot rendez. Délután bajnoki futballmérkőzést tartanak a Sanddal. Akik meghívóra igényt tartanak, jelentkezzenek a rendezőségéknél.

— **Akik előre eladták a lopott fát.** Novisadról jelentik: A rendőrség Matonjlovcics Milán és Cseketics Millivoj vasuti öröket letartóztatta lopás közben. A két tolvaj a vallatás során bevallotta, hogy Vinkovics István novisadi fakereskedő fiáját akarták megdézsmálni. A fát **rendelésre akarták lopni** a 7-os számú hordárnak, aki az árát, 100 dinárt már előre kifizette nekik. A hordárt keresik.

— **Piaci razzia.** Becskerekéről jelentik: A becskerekli rendőrség pénteken reggel piaci razzit tartott. Az árukat közegészségügyi szempontból vizsgálták felül, de kifogásolni valót nem találtak. Megvizsgálták a mérlegeket is, de hamis mérlegeket sem találtak az árusítóknál. Néhány mérlegen nem volt rajta a hitelestési jelzés; ezeket a mérlegeket elkobozták.

— **Betörés.** Osijekről jelentik: **Suhaneck** mérnök feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásába betörték és 550 dinár értékű ruhaneműt, valamint egy gummicsovét elloptak.

— **Jugoszlávia monopol-térképe.** Beogradból jelentik: Az állami egvedárúság igazgatósága **Madjarevics** Petár ezredest, az ismert kartografust megbízta Jugoszlávia monopol-térképének elkészítésével. A térkép fel fogja tüntetni valamennyi egvedárúsági hatóságot, továbbá az ország dohánytermelésének adatait, végül a fontosabb utakat, vasutvonalakat és a nagyobb ipari centrumokat. A gazdasági körökért érdeklő térkép hamarosan megjelenik.

Dr. Gábor Arthur orvosi rendeléseit ismét megkezdette.

— **Dupla anyós.** Ezt a kacagtató bohózatot játssza a Müpartolók Köre vasárnap, 26-án este, Palicson. Főbb szerepeket játszó: Pietsné, Bujdosóné, Deutsch Janka, Gruber Bözsike, Koncz Dani, Buljovics, Bujdosó és Muhl. Beléptidíj 10 és 12 dinár.

SPORT

— **O. S. K. V.—Sand.** A novisad egyik vezető csapata, az O. S. K. V. vasárnap Subotícán játszik komplett felállításban a Sand ellen. A jöképzettségű novisadi csapat találkozására a Sand együttesével már csak azért is érdekesnek ígérkezik, mert ezen a mérkőzésen a Sand azt az együttesét szerepelteti, amellyel a bajnokságban résztvesz. A mérkőzés a Sand pályáján délután fél 5 órakor kezdődik.

— **Az osijekli Gradjanski Bajmokon.** Az osijekli Gradjanski vasárnap Bajmokon fog vendég szerepelni, ahol a Bajmoki A. C. lesz az ellenfele. A jó hírű osijekli csapatot innepélyesen fogadják a bajmokiak, akik el alkalommal komplett felállításban veszik fel a küzdelmet.

— **Becskeréki Schwäbische—Sentaj A. C.** A becskeréki Schwäbische komplett első csapatával vasárnap Sentán játszik a Sentaj A. C.-vel.

— **Vasárnapi program Novisadon.** A novisadi egyesületek között a N. A. K. vasárnap a Beogradi S. C. csapatát látja vendégül. Az N. T. K. a subotícai Sporttal játszik barátságos mérkőzést.

— **A F. T. C. súlyos veresége Dániában.** A F. T. C. legutóbb a dán válogatottnal játszott Kopenhágában, amelytől 8:0 arányban súlyos vere-

seget szenvedett. Az F. T. C. a másodlik félidőben kilenc emberrel játszott.

— **Németország uszóbajnokságai.** Az Elberfelden megrendezett német uszóbajnokságok kitűnő eredményeket hoztak. Heinrich a 400 méteren 5 p. 33.4 mp.-el, Rademacher pedig a 100 m. melluszásban 1 p. 18.6 mp.-el új német rekordot állított föl. A 100 m. gyorsuszást Heinrich nyerte 1 p. 04.4 mp.-es idővel, a hátton Frölich lett az első 1 p. 16 mp. eredménnyel. Az oldaluszásban Kramer megverte a magdeburgi Bereckét.

TŐZSDE

— **Novisadi terménytőzsde, aug. 24.** Változatlan irányzat mellett forgalom igen lanya. 86 vagon áru kelt el összesen. Buza dunai 375 dinár, bánáti 335 dinár, bácskai 335 dinár, szerbiai 320 dinár, liszt 0-ás bácskai 550 dinár, 2-es 500 dinár, 6-os 395 dinár. Bab 430 dinár, Zab bácskai 260 dinár, tengeri 275 dinár.

— **Beograd, aug. 24. Zárlat:** Páris 5.48—5.42, London 439.25, Milano 4.16—4.15, Genf 17.45, Newyork 96—95.75, Berlin 22—21, Prága 2.84—2.83.50, Bécs 0.13.50—13.45, Bukarest 44.25—43.75, Szófia 84.50—82, Budapest 0.56—0.53.

— **Zagreb, aug. 24. Zárlat:** Bécs 0.13.50—0.13.40, Berlin 22—32, Budapest 0.57.50—0.52.50, Genf 17.45—17.40, London 439—438, Milano 4.16—4.14, Newyork 96.25—95.50, Páris 5.42.50—5.37.50, Prága 2.84—2.83.

— **Zürich, aug. 24. Zárlat:** Berlin 00001.25 (00001.03), Newyork 553.50 (553.25), London 25.22 (25.21), Páris 31.02 (32), Milano 23.80 (23.80), Prága 16.20 (16.20), Budapest 00.3 egynyelcad (00.3 egynyelcad), Beograd 5.80 (5.80), Bukarest 2.55 (2.50), Szófia 4.70 (4.95), Varsó 00.023 (00.023), Bécs 00.077 háromnyelcad (00.078).

— **Budapest, aug. 24.** A Devizaközpont hivatalos jegyzései augusztus 23-án: Berlin 0.30—0.50, márka 0.60—0.80, Amsterdam, holland forint 7510—7750, Newyork 10100—19700, dollár 19300—19900, Milano 820—855, lira 825—860, Prága, cseh korona 568—592, Bécs, osztrák korona 26.80—28.20, Zürich, svájci frank 3440—3560, Varsó, lengyel márka 8—9, Sófia, leva 160—167, Bukarest, lei 90—97, Beograd, dinár 199—107, London 87200—89600, angol font 87400—89600, Páris, francia frank 1080—1116, Napoleon 6850.

— **Értéktőzsde.** A tegnapi tőzsdéi forgalomban mutatkozó lanyhaság, ma kedvezőbb szilárdabb irányzatnak adott helyet. Az általános vélemény, hogy csak a prolongációs, szeptemberi kaszsanapok túlközelsége idézte elő a nagyobb realizálásokat. A koszpénz az augusztusi záróhétre tíz-tizenegyet és fél százalék. Kötések történtek: Magyar Hítel 800—820000, Osztrák Hítel 195000, Kereskedelmi Bank 1,450,000, eLszámítoló Bank 180,000, Földhítel Bank 400,000, Angol Magyar Bank 145,000, Salgó 810,000, Kőszén 2,900,000, Urlikány 1,100,000, Nasici 1,250,000, Oia 700,000, Rima 195,000, Schlick 190,000, Államvasut 600,000.

Ha	fuvarlevelét
10 dinár többlet van	
100 fuvarlevelén	
1000 dinárt	
mentünk meg	
Önnék	
ha	fuvarlevelőit
felülvizsgálatra be-	
küldi. Eddig már száz-	
ezreket fizettünk vissza.	
Ügyeljünk a címre!	

TARIF D.D. SUBOTICA

„MARIOLA” arckrém a legjobb arcápoló!

NYILTTÉR.

Gazdasági épületek, gyárak, mal-
mok befedésére és régi zsinde-
lytetők átfedésére legalkalmasabb a

Gyártelep: SUBOTICÁN, Majšanski
Vinogradi 137. Telefon szám: 885

Községi Előjáróság St.-Bečej.
ad. 3048/1923.

Árlejtési felhívás.

St.-Bečej község előjárósága 1923. aug.
30-án d. e. 11 órakor nyilvános árlejtésen
1 évi időtartamra bérbe adja a város tulajdonát
képező mezőgazdasági épületek. Az árlejtés a
helyszínen, a Tisza szállóban történik.

Érdeklődők az árlejtés megkezdése előtt
megtudhatják az árlejtési feltételeket.

St.-Bečej, 1923. augusztus 22.

6413 Az Előjáróság.

Községi Előjáróság St.-Bečej.
ad. 3048/1923.

Árlejtési felhívás.

St.-Bečej község előjárósága nyilvános
árlejtést hirdet 1923. augusztus 30-án d. e.
9 órára a helyszínen megtartandó nyilvános
árverésre, mely alkalommal a volt „Tisza”-
szálló teljes berendezése (szoba-, kávéházi
berendezés, konyha felszerelés, stb.) kerül el-
adásra.

A vevő a vételárát azonnal köteles lefi-
zetni és a megvett tárgyakat átvenni.

St.-Bečej, 1923. augusztus 22.

6414 Az Előjáróság.

Van szerencsém a t. hölgyközönség tu-
domására adni, hogy lakásomat VI. Bene-
Sudarevičeva ul. (volt Berceányi utca) 97. sz.
alá saját házamba helyeztem át.

Kovács Sztrikó Jánosné
okl. szülésznő.

6329

Karl Jetzbacher D. D.

Telefon 4-90. Zagreb Vlaška ul. 25.

Képviseljük rövid ideje a világhírű
Automatische Guss-Stahlhugel Fabrik

vorm. FR. FISCHER

céget és szállítunk mindennemű és nagyságu

GOLYÓSCSAPÁGYAT

zagrebi raktárunkról versenyen kívüli áron

Kérjen ajánlatot!

Árjegyzőket az érdeklődőknek díjmentesen küldünk

**KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ
KÁTRÁNY
KARBOLINEUM**

FACEMENT és minden egyéb építési anyagot
ajánl:

„GRADIVO” ZAGREB

Bogovičeva ul. 3. — Telefon 5-55.

ELSŐ JUGOSZLÁV ABLAKROSTÉLY-,
REDŐNY-, FA-ÉS ACÉLGÖRREDŐNYGYÁR
G. SKRBIĆ utóda
VIDAKOVIĆ TESTVÉREK
ZAGREB, ILICA 40
TELEFON 4-92, 23-19
ALAPITTATOTT: 1889.

Készít mindennemű
redőnyt: acélből, fából, vászonból és fonott
redőnyöket, rácsokat, napvédő ponyvaszerke-
zeteket és ezekhez való alkatrészeket. —
Költségleírányzat és
árjegyzők ingyen. Képviselek keresetnek. —
Legjobb és legmodernebb berendezésű gyár.

WEITZENFELD és TÁRSA
SUBOTICA Táviratcím: KENDERIPAR.
Iroda: VÁROSI BÉRPALOTA.
Telep: Sentaí put. Telefon: 190. Alapítva: 1902.

Ponyvaoladás és kölcsönzés. Ajánl:
lőporrócsokat, tüzelő- és kerti tömlő-
ket, új lisztes, gabonás, gyapju-, toll-,
kőmlő- és szalmazsákokat, matrác- és
rolettaszöveteket jutából és lenből,
továbbá mindennemű háziészakstb.

**KÁRPITOSKELLÉKEK
NAGY VÁLASZTÉKA!**

**Tüzifát
és keményfa metszett anyagot**

Ajánlunk legelőször napiárak mellett azonnali és
későbbi szállításra.

Bükkhasáb, tölgy és vegyes hasábfá, fűrészelt dorong
baltázott prügli, tüzelési és ipari célra.

Butorasztalosok részére

I-a tölgy, gőzölt bükk, szilfa és kőrisfa palló vagon
tételben ab Osijek.

Cséplési célra vállalunk
kiszabott határidő szállítást
tüzifára.

Danica Faipar és Butorgyár
Osijek, Desatičina ul. 27. Telefon 404.

**Szakképzett, józan
FŐMOLNÁRT**

ki a kereskedelmi és vámörlelésben teljes jártas-
sággal bír, keres azonnali belépésre
KOHÁN VINCE és TÁRSA gőzmalom Subotica.

**KELET-EURÓPAI
KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

BEOGRAD
Kralja Petra ul. 52/54.

Angol textiláru
eladás eredeti gyári
árakon és nagyban.

Molino-vászon

San Marco — Amerikan Stella 68 és 78
cm. angol sifon nagyban csak

A. ROMANO, ZAGREB

Akademički trg 8. — Telefonszám 23-66.
Október 1-től kezdve Boškovičeva ulica 15, alatt
saját házában.

Vizsgázott, józan

GÉPÁPOLÓ

ki a magas- és alacsony nyomású gőzgépek keze-
lésében teljesen jártas azonnal felvétetik
KOHÁN VINCE és TÁRSA gőzmalom Subotica.

**I-a bükk hasábfát
minden mennyiségben**

Trifajli darabos szenet
azonnalra szállít Subotica-ról

Vuković i Drug Subotica
Lička ul. 9. Telefon: 4-50.

Neues Pester Journal

Budapest V., Vilmos császár-ut 34. szám
53. évfolyam

Legnagyobb és legkedveltebb politikai napilap
Jugoszláviában:

Előfizetés negyedévenként — — — 150 dinár.
Egyes szám ára — — — 2 dinár 50 para

Vezérképviselő S. H. S. állam részére:

MAVRO HEUMANN

könyv- és papirkereskedő Subotica
hová az összes rendelések és pénzküldemények
küldendők

Elsőrendű hirdetési organum

Hirdetések felvétele az összes hirdetési irodák
által.

400 hektoliter szüretelő kád

20-40 htl. nagyságban és 3 drb.
kézi szállózuzó eladó; ugyanott
2 drb. 3-4 htl. nagyságu vastar-
tályt mielőbb megvételre keresünk

VASS TESTVÉREK, HORGOS

FOGLALKOZÁS

Kárptos-szakmába vágó munkálatokat. Inoleumozást legolcsóbban vállal Hirsch László kárptos. Pajo Dobanovacki u. 5. 6295

Két malommunkást keresünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 6332

Utazói állást fűszerszakmában keresek: elfogadok esetleg raktárnoki állást. Lusztig József, Bácska-Palánka. 6394

Almolnárt, rendszeret, jó fizetéssel alkalmazunk. Lipkovic és Hubert, Ada. 6419

Gyógyszerészgyakornokot keres szerb, német nyelvismerettel Török, Kovin. 6425

ZSÁKJEGYEKET TEJKÖNYVEKET MUNKÁK ÉS CSELÉDKÖNYVEKET ADÓIVEKET
szerb, magyar-német, minden melléklettel; nélkül elnyűsön szállít
Berkovits M.
grafikai intézet
Kula (Bácska)

Tanítónő, magyar nyelvű, kerestetik, aki egy két évvel ezelőtt hallását veszítette, a szájról való leolvastást már megtanult, és most az első polgári iskolát végzett 11 éves kislánnyal a második és évről-évre a következő osztályokat elvégezné. — A leánykával való foglalkozás nem nehéz, miután az rendkívül intelligens és élénk. — **Fiatalabb** hölgyek, akik lehetőleg németül is beszélnek és állandó, kellemes otthonra reflektálnak, küldjék be ajánlataikat fizetési igényeikkel Szegő Félixné címére Kula, Bácska. 6417

Varróleányok felvételnek Beck Jenő kötszövénél. 6382

Almolnárt azonnali belépésre keres a Kladek-malom. 6428

Egy fémipari szakiskolát végzett fiatalember jó bizonyítványokkal megfelelő állást keres. Cim: Kermán József, Bogojna posta: Dobrovnik, Prekmurje. 6384

Molnárak és malommunkások azonnali belépésre kerestetnek. Kohán Vince és Társa gőzmalom, Subotica. 6368

Vaskereskedősegédet keresek szeptember elsejére. Három nyelvet bír, munkaszerető szakember ajánlatát küldje Fischer Zsigmondhoz, Bajmok. 6377

Egy elsőosztályú cipészsegéd, ki varrott munkát is tud csinálni, állandó munkára kerestetik. — Schwartz Árpád Sombor, Flórián uca 5. 6709

Flu fogtechnikus tanoncnak felvétetik. Dr. Vajda Félix fogorvos. 6392

Gaus János sómalma
Novisad, Futoski put 66

Finoman KÖSÖ állandóan: örölt raktáron, vagon- és kisebb tételekben kapható. Monopol sőt csekély díjazással közvetít

Gebildete Erzieherin mit Sprachkenntnissen pr. September gesucht. Gute Verpflegung und Bezahlung, gute Behandlung. Vorstellen nachmittags 4-5 Uhr. Adresse in Administration des Blattes. 6253

Zongoratanárnő több évi gyakorlattal, ad órákat, tanít Bayer-, Köller-, Cserni- és Chován-iskolát. II. Koruška u. 11, közel a Szt. György templomhoz. 6371

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allaskeressék az apróhirdetési díj felet fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din, negyedévre 135 din. Kérdezőkódokhoz válaszjelölget mellékelendő.

Helybeli fűszerkereskedősegéd felvétetik azonnali belépésre Nojcsék Géza fűszerkereskedésében. 6429

Tankönyvek

Ciril, Horvát, Német, Magyar nyelven engedélyezett S. H. S. iskolák részére. Iskola irkák viszont eladónak nagy engedmény. Arjegyzéket ingyen küld.

Lipsitz és Lampel
Subotica Telefon: 604.

Szabósegéd, lehetőleg falusai, azonnali belépésre felvétetik Francsik Istvánál, Bajmok. 6432

Önálló bognár- és kovácssegédet keresek. Úveges Antal, Bač-Topola. 6338

Temetőben sírköveken betűt vés, aranyoz, készít márvány irástáblát fakszettek Kovács Lőrinc, Senta-ut, Petrova u. 9. 6393

VÉTEL-ELADÁS

Eladó elköltözés miatt teljesen új, modern fűszer- és rövidárúüzlet-berendezés. Bővebbet Baló dohánytözsdejében, Bezdán 6416

Üzletberendezés bármilyen üzletre alkalmas eladó. Biarszov ty Lászlónál Senta.

ELSŐRENDŰ FÉRFI SZABÓSÁG

SZÉKELY A.

Strossmajerova u. 24. (Favágó mézárós ház)

Nagy raktár valódi angolöltöny, felöltő-, télikabát- és speciális raglán angol szövetekben stb.

Nagykiterjedésű orvosi praxis rendelő berendezései együtt sürgősen átadó. Leveleket „Biztos egzisztencia” alatt e lap kiadóhivatatalába kérem küldeni.

Eladó egy Ganz-Danubius-gyártmányu, 20 névleges HP-ú, két géprendszerű gőzekegarnitúra; egy hatos és egy négyes (Fawler) billenő ekével, két vas vízfordóval, lakó kocsival. Üzemben megtekinthető Zsiva Vidákovnál, Nova-Kanizsán. Telefon 36. 6373

Autó, négyülékes turakocsi, Graef Stiff, jutányosan eladó. Schiller, Vel.-Kikinda. 6374

Eladó a Zrinjski trg 5 sz. házannál átalakítás folyóan feleslegessé vált több lakásban levő ablak, ajtó- és épületha. Jerkovic M. tyás Subotica. 6115

Női és férfi gummiköppenyek, finom férfi- és fiúöltönyök augusztusban 20 százalékkal olcsóbban. — Szerb-horvátul beszélő kisasszony felvétetik. Eisler Izsó, Barátok-temploma során. 6335

Jegygyűrűk

és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók

Á D Á M
ékszerésznél Subotica
Rudics uca 6.
Tört aranyért a legtöbbet fizetek.

Jókarban levő írógépet azonnali megvételre keres Engel Andor i. drug, Sombor. 6411

Kék sport gyermekkocsi, gummikerektől, nikkal alsórésszel, eladó. Heuduska Benő, Karadžičeva uca 12, első emelet. 6430

Nyolcvan százalékos ecetsav, garantált, kémiai tiszta árut tartok raktáron egykilogrammos üvegekben, 5, 10 és 25 kg-mos demijonban úgy mint 50 kg-mos ballonokban. Teodorovic Konstantin, Knjaz Mihajla uca 11. 6433

Eladó borszivattyú! Igen jókarban levő, tiszta részéből, teljesen felszerelve, tóniókkel együtt, eladó. Svarc borkereskedő Subotica, Senčanski put 17.

Korcsmafűszerüzettel, házazal, igen élénk forgalommal eladó. Felvilágosítás: Tolmácy Istvánnál Senta

Bácsmegyei Napló
fiókkiadóhivatala
Veliki-Bečkerek
a főpostával szemben
LÉVAY NÁNDORNÉ
üzletében van.
A fiókkiadóhivatal
felvesz hirdetéseket
előfizetéseket és minden a lapra vonatkozó reklamációkat.

KÜLÖNFÉLE

Lilium - creme egyedül biztos szer szeplő, májfoltok, mitteser ellen. Kapható illés - gyógytárban, főpostával szemben. 2417

A beltéren különbejáratu, szépen burorozott szobát keresek. Ajánlatokat Interklam d. d. hirdetésiroda, Zrinjski trg 2 továbbít. 6423

Szeplőt, májfoltot három nap alatt eltávolít a Pinter-féle Fifi-krem és kölni-víz használata. Kapható kizárólag a **Pinter-gyógytárban**, nagytemplom mellett. 2896

Üzlethelyiséget vagy raktárt, lehet udvarban is, a város belterületén azonnalra keresek. Fekete Gyula Subotica, Skotus Viatora uca 27. 6445

Elveszett Kovács Pál névre szóló fényképes igazolvány. Megtaláló adja le a kiadóban. 6436

Intelligens uriember lakást kaphat teljes ellátással. Cim a kiadóban. 6431

Aksentijević és Fixmann Beograd

hirlapterjesztő és hirdető vállalat, Skopljanska 18.
Telefon 22-22. Postafiók 176.
Folyószámla Prágai Hitelbank beográdi fiókjánál.

TŐKE ELHELYEZÉS:
magas százalék, bankgarancia és bekebelezés ellenében haszonrészesedési alapon.

Levelezés szerb, horvát, magyar, német, angol, orosz és francia nyelven.

Csak tiszta, egészséges fejbőrön fejlődhet ki teljes szépségében a haj. Ezért ajánlatos kora ifjuságtól kezdve használni a

Dr. Dralle

nyirfahajvizzel

Főlerakat viszontárusítóknak

ISIS D. D. — ABTEILUNG GEORG DRALLE ZAGREB
Palmotičeva ul. 6.

Legszébb, legolcsóbb kül- és belöldi **sírkövekből**

Állandó nagyraktárt tartunk! Elvállalunk temetőben régi sírkövek átésziszolását, betűk aranyozását és vésését. Mielőtt mákutt vásárol, tekintse meg raktarunkat!

Óváry és Bartus
Senta Hauer-féle fatelep mellett!

CSERÉPKÁLYHÁK TŰZHELYEK (SPARHETOK)

átalakítását, javítását és tisztítását
METEOR KÁLYHÁK beletelését, kikapasztását shamottal a legolcsóbb árban elvállalja
Takács Mihály
cserepkályhás
Subotica, Rudics-utca 1. szám
Ugyanott olcsó új cserepkályhák eladók. 4282

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Zrinjski trg. 11. szám alatt

lakatos-műhelyt nyitottam.

Minden szakmabeli munkát olcsón és pontosan készítek. Legmodernebb kaszákat nyitok és javítok, valamint mindenféle gép- és motorjavítást vállalok és hegesztek. Szives pártfogást kér

Wachtler Mihály
Subotica, Zrinjski trg.

Rózsa Malomépitészeti Kopp S. és Fiai R.-t. Subotica malomépitészeti osztálya

Gyárt és javít mindenféle sikszitákat, dara- és derectisztító gépeket, tarókat, rentábeleket, buzakefogókat, sikszitakéféket, filtereket, komplett malomkö vasalkatrészeket, felvenőkat és egyéb malomgépeket.
Szerel mindenféle automatikus vsm- és kereskedelmi malmot.
Telefon: 611
Készít mintákat beklódtt rajzok szerint.
Sürgőncim: Štirak